

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 zł —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
Posamezne štev.
15 kr.

Oznanila
ikrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznanila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odrpte rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismo,
na katera se želi
odgovor,
naj se pričene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Neizskavana pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
osno poslane knjige
se ne vračajo.

Slovenskemu učiteljstvu!

Po sklepu „upravnega odbora“ vrši se **IX. glavna skupščina** „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dne **4. in 5. avgusta meseca t. l.** v Celju.

Podpisani „upravni odbor“ prosi najljubnejše slavna učiteljska društva kakor tudi posamezne člane, da blagovolijo prav kmalu naznaniti, kaj nameravajo oglasiti za glavni zbor kot predavanje ali kot resolucijo.

Poslane teme in stavke razglasimo takoj v „zavezinem glasilu“, ko se nam do-
pošljejo.

V Št. Juriju pri Kranju, dne 22. aprila meseca 1897. l.

Za upravni odbor „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“:

Dragotin Česnik s. r.
t. č. tajnik.

Luka Jelenc s. r.
t. č. predsednik.

JAKOP LOPAN +

Hristos voskrese! Vstajenja dan! Praznično-veselo pojó danes zvonovi, oni zvonovi, ki so nam pred tednom dni takó turobno-žalostno odmevali v sreih. Praznično-veselo danes, saj danes je vstajenja dan, turobno-žalostno takrat, saj so morali oznanjati, da je zapustil dolino solz bedni Adamov sin.

Ravno pred jednim tednom je bilo, dne 11. t. m., ko je raz celjsko okoliško šolo ob pol 5. uri popoldne zaplapolala črna zastava, vsem mimoidočim tožeča, da je to šolo za večno ostavil nje prvi nadučitelj, nje prvi voditelj, Jakob Lopan. Pred 22 leti prestopil je takrat 31letni mladi mož prvokrat nje prag z namenom, posvetiti jej svoje najboljše moči, in utrujen po napornem delu je sedaj, jedva 52letni mož, zapustil torišče svoje plodovite delavnosti.

Toda bridka izguba ni zadela le ožjega okraja celjskega, ta bridka izguba zadela je učiteljstvo vsega slovenskega Štajerja; kajti probujenje narodne in stanovske zavesti nižje-štajerskega učiteljstva ostane v povestnici tesno zvezano z imenom Jakopa Lopana, soustanovitelja in prvega urednika

„Popotnika“. Velika nadarjenost, spretno pero, bogato znanje, osobito dobro poznanje pedagoških klasikov in ljudsko-šolskih zakonov so bile lastnosti, ki so ga, kakor malo katerega, usposobile za kočljivi posel prvega urednika.

Pokojni Lopan se je porodil l. 1844. v Braslovčah. Po dovršeni ljudski šoli pripravljaval se je pri tedajnem učitelju g. Agrežu (sedaj v pokoju v Žalcu) privatno za tačasni jednoletni preparandjski tečaj tako marljivo, da ga je l. 1862. v Celju dovršil z odličnim vspehom. Na jesen istega leta je bil dekretovan podučiteljem na Vransko, kjer je bival do jeseni 1864. Od novembra 1864. l. do velike noči 1865 je učiteljeval v Manjšpergu (okraj Ptuj), od velike noči do jeseni pa na Planini. Dne 24. in 25. oktobra i. l. dostal je v Mariboru izpit učne usposobljenosti (Adjustierungsprüfung). Novembra šel je kot podučitelj v Laški trg ter ostal tam do maja 1866. l. Potem je bil podučitelj v Slov. Gradcu, dok ni z decembrom 1866. l. postal provizoričen učitelj v Št. Janžu pri Spodnjem Dravobregu. V vseh teh službah, v katerih se mu je pač večkrat slabo, kakor dobro godilo, bil je, kakor lahko sodimo po nebroju uradnih priznanj, neizmerno marljiv in vesten. V Št. Janžu je bil po poldrugetnem službovanju meseca maja 1868. l. imenovan definitivnim učiteljem, ker je, kakor veli dekret, novo-ustanovljeno šolo v tem kratkem času povzdignil na ugledno stopnjo. Meseca septembra 1869. l. preselil se je kot učitelj v Vitanje, kjer je aprila 1875. l. bil imenovan nadučiteljem. Na jesen l. 1875. je postal nadučitelj na takrat novo ustanovljeni trirazrednici za celjsko okolico. Tu se mu je otvorilo obširno torišče delavnosti, ali tu je moral prestatiti tudi dokaj trpkosti in marsikak boj, tu ga je končno rešila vseh nadlog „zadnja ljubea, bela smrt“.

Posebno pridno pečal se je povsod s poljedelskim, sadjarskim, čebelarškim in sviloprejskim poukom, za kojega se je bil zlasti usposobil 1870. l. v poljedelskem tečaju v Gradcu. Precej pri svojem prihodu v Celje pristopil je kmetijski združnici in ostal nje tajnik in blagajnik neprenehoma celih 10 let. Za svoje vstrajno in vspešno delovanje v prid poljedelstva dobil je mnogo priznanj, poljedelskih knjig, daril v denarjih, bronaste in srebrne svetinje od kmetijske družbe. Priznalno pismo prejel je tudi od društva za varstvo živalij, ker je vedno krepko podpiral njega težnje.

Leta 1871. udeležil se je v Gradcu tečaja za telovadbo. Sploh je na svoji naobrazbi neumorno marljivo delal in ni ga bilo pedagog. klasika ali znamenitejšega pisatelja, kojemu on ne bi bil natančno preiskal srca in obisti. Čital je mnogo, čital je z razumom in pridom. O tem svedočijo razna priznanja njegovih konferenčnih elaboratov.

Najiminenitnejši čin za novo šolo na slovenskem Štajerskem pa se je izvršil 1880. l., ko se je ustanovil „Popotnik“. Temu novorojencu je bil Lopan, če ne oče, pa vsaj kum; z ljubeznijo se ga je oklenil, z navdušenjem posvetil mu svoje nemale duševne sile. Od l. 1880. pa do novembra 1881. urejeval je Lopan list, ki se je kasneje tako razvil, da je smel postati glasilo „Zaveze“, glasilo torej občega slovenskega učiteljstva. Lehko si je misliti, da ni baš majhna naloga, prevzeti težavno delo urednika novo-ustanovljenemu listu. Treba je spretne roke, da ga vodi mimo pogubnih čeri in klečeti, ki od vseh strani preté ugonobiti mu mlado življenje. In to, da je Lopan prevzel to težavno delo, da je neomah-

ljivo stal na braniku slovenskega učiteljstva in novodobne šole, to je njegova neizbrisna zasluga, tega mu slovensko učiteljstvo nikdar pozabilo ne bo, nikdar pozabiti ne smé!

V svoji obitelji pokazal se je skrbnega očeta, izbornega odgojitelja; svojo deco prekrbel je dobro in častno. Ostavil je udovo in tri otroke.

In kaj naj porečemo o njem — last not least — kot kolegu? Znana je bila njegova kolegijalnost vsem, znano, da je vsikdar štítil svoje učitelje, znano, da ni nikdar govoril zunaj šole o tem, kar je najbolje ostalo med šolskimi stenami. To njegovo vrlino priznali so tudi njegovi tovariši, ki so ga l. 1870. volili svojim zastopnikom v okrajni šolski svet konjiški in pozneje tudi celjski.

Pogreb dné 13. t. m. bil je prav lep, da uprav veličasten. Vodil je sprevod iz lastne prijavnosti mil. g. opat Ogradi sam; istotako se ga je iz lastnega nagiba udeležil katehet okoliške šole, g. Potovšek. Pred krsto razvrstila se je šolska mladež deške okoliške šole, kateri se je pridružila tudi deca dekliške okoliške šole pod vodstvom čč. šol. sester. Ravnatelj in profesorji obeh gimnazij, zastopniki okr. šolskega sveta, krajni šolski svét, urednik „Popotnika“, skoro vsa inteligenca celjska, tovariši v častnem številu in mnogobrojno občinstvo izkazalo je ranjcemu poslednjo čast. Peveci so v istini jako lepo zapeli dve žalostinki in razne korporacije ter osebni prijatelji so okrasili njegovo krsto z lepimi vencí, mej kojimi naj omenimo posebno krasnega venca uredništva „Popotnikovega“, venca krajnega šolskega sveta, čitalnice celjske, žalujoče obitelji, prof. Kosi-ja, učiteljskega osobja s trakovi in napisi.

Tako smo Te torej, verni tovariš, spremili k večnemu spanju. Nikdar več ne bomo zrli Tvoje markantne postave.

Toda ne! Kaj pravim večno spanje!

Saj danes tako veselo pojó zvonovi, oznanjajo nam vstajenja dan. In tudi Tebi, dragi tovariš, zasijal bode nastajenja dan, kakor hoče nekoč zasijati tudi slovenskemu učiteljstvu, o čemur si nekđaj sanjal Ti, za kar si neumorno deloval.

V jasnem mladoletju moral si leči v hladni grob, a isto mladoletje bo kmalu okrasilo Tvojo gomilo s peštrim cvetjem in to cvetje ne oznanja smrti, ne, ono govori le o življenju. In to je naše upanje: četudi zatemné črni oblaki za čas obzorje, če tudi nam pepeljenja dan oznanjuje „memento mori“, konečno pa le prevlada klic: Hristos voskrese! — — — Vstajenja dan!

I. Sch.

Utrinki iz socijalne pedagogike.

Píše Brinjos. (Dalje.)

Odprto pismo prijatelju.

Prav iz srca me veseli, dragi mi prijatelj, da vidim najini duši po dolgih letih, po vedno menjajočem se solčnem svitu in mrazličavem dežu tako harmoniano uglašeni. Torej tudi Ti imaš upanje, da nam napoči prej ali slej doba, ko se bomo mi, borna bitja, otresli samoljubja in sebičnosti, ki nas itak spominja le prahú, iz katerega smo; dozdeva se Ti, da že zarudeva obzorje človeštva od zarje vzhajajočega solnea, ki bo razsvetljevalo pehajoče se trume ljudij in jih obsevalo v perspectivi, o kateri se nam komaj sanja?! Tvoja prepričevalna trditev, da se bo vse mišljenje in tuhtanje zanamcev stekalo v jedno morje, v morje zavedajoče se družbe, — odmeva mi iz vseh koticov moje duše. Hitimo — meniš — iz teme, iz neznosne nevednosti pozdravljat luč resnice! Da gotovo, neznosna, duha moreča tema leži še nad vzburkanimi vodami od roda do

roda pretakajoče se družbe. Le tedaj in tedaj pluskne vodovje visoko nakvišku, kjer se pojedine kapljice zaiskré v polutmini v mavričastih barvah, obrazuje našo bodočnost v medlih, senčnih potezah: v luči resnice prikazujejo se nam izrodki veleumov, ki nam rišejo smoter človeštva, koji nam ustvarjajo pravoslovje.

Moralnost mora biti vodilo vsakomur, ki noče na svetu le životariti, kajti ona povzdiguje človeški pogled iz mlak materijelnih v višine duševne, ona še le venča razborito glavo človeško s krono popolnosti. Pa, se li že dandanes prava pravost tako neguje, kakor se spodobi tej hčerki Božje modrosti? Ali je naše glasovito XIX. stoletje res tako vsestransko napredovalo, kakor se nam slika v penah raz našega duševnega obzorja? Nikakor! Vsaj, kar se tiče slehernega posameznega družbenika, moramo priznati, da so se duhovi sicer čudovito visoko povzdignili nad mistično temo, ki je nekedaj napolnjevala vso naravo; toda more li tudi dandanes posameznik samosvestno trkati na prsa, češ, glej ubogo paro, borno človeško bitje, kako se je v nekaterih stoletjih povzdignilo iz nenravnih mlak, iz nemoralnega blata! Nepristranski opazovatelj zgodovinskega razvoja mora potrtega sreca pripoznati, da dandanašnji prebivalec in posestnik zemeljskega površja ni niti za unco boljši, moralnejši in plemenitejši od bitja, katerega je še medved budil z godrnjanjem in kojemu so še vile prepevale uspavanko.

Toda te trditve ne moremo nikakor podpreti z ozirom na celotno družbo; posamezni človek se je sicer nekako zakrknil v svoji nekedanji višini pravnosti, ki ostaja v neprestanem napredovanju uma večinoma konstantna, a moralnost celote, družbe, napreduje vzporedno z razvojem duševnega žitja. Mnogobrojne človekoljubne naprave, blagosti pravnih, upravnih in kulturnih institucij, ne pričajo li že te dovolj, kako prodirajo pravne ideje v javnem življenju družbe na dan! Ako se hočeš o tem popolnoma uveriti, dragi prijatelj, premotrui rezultate statistične ali pa se uglobi v duhovito razkladanje zgodovine po genijalnem Bukle-ju.

Vendar še drugo vprašanje se nam usiljuje. Ali so ljudje vse te, več ali manj v duhu pravnosti zasnovane populitve povzročili samotvorno iz lastnega nagiba, ali pa so bili le slepo orodje naravnih postulatov, sužnji zakonov, ki jih je stvarnica v prirodo in v človeško dušo globoko začrtala? Za naših dnij — dozdeva se mi — odprta je človeštvu le zadnja pot, pot zgodovinskega razvoja. Vendar človeštvo mora se naposled priboriti tudi do višine, na kateri bo samo prijelo za vajeti, da vlada in strahuje strasti svojih članov, ki ji uhajajo v burnem vrvenju na levo in na desno v škodo. Ne svojevoljni slučajji, ne srečno prestane krize in katastrofe, ampak družbeno pravoslovje bode odgojitelj človeštva.

Sicer pa o družbenem pravoslovju v prihodnjih listih nekaj več!

Torej, Tvoje mnenje je, mili prijatelj, da posvečujejo etiki vsi slojevi naše dobe, od bcrnega vaškega učitelja in v akte zakopanega jurista pa do uglajenega gentlemana in osivelega diplomata, svoje študije v veliko prepičlej meri? Govoril si mi iz erca! Prečitavši te vrstice, zamislil sem se v prvi vrsti v težavni učiteljski stan, kateri je poklican v to, da vzgoji duševne kali naše mladine v plemenitejše sadike, nego so naše grčaste, raskave individualnosti. Z brušenim nožem mora prirezavati; previdno, z mirnim očesom mora vezati in čediti. Pa, kako bo neki siromak vzgojeval nežne sadike, ako ne ve, kakoršno mora biti vzraščeno drevo! V učiteljskem poklicu pristoji pravoslovju odlično mesto, kajti vzgojitelju ni dovolj, da spozna duševno snovanje svojega gojenca, ampak on mora imeti pred očmi tudi jasen smoter, katerega hoče doseči. A kdo mu ga bo neki določno zastavil, če ne pravoslovje! Torej možjé, ki imate krmilo v rokah, da vodite človeštvo na potu popolnosti, ponudite učiteljem priložnost, da si oskrbé poleg psihologičnega stetoskopa tudi pravstveni karakteroskop!

Toda, kaj Ti pravim, dragi prijatelj? Možjé, ki odločujejo, — ali kateri vsaj menijo, da odločujejo — ti možjé, narodni zastopniki, poslanci naj bi delovali za razširjanje nravnih idej?! Ta je bosa! Koliko jih je neki teh „izvoljenih“, ki bi delovali nesebično, zatajevajé osebne in stanovske koristi! Pod plaščem svetega patriotizma skriva se nebrojnokrat črni egoizem, za praporom, kojega dičijo emblemi kulture, drvi se druhal narodnih fanatikov, — saj se še menda spominjaš letošnjih „slavnih filipik“ proti jezikovni naredbi? — iz-za krinke blagohotnosti spakuje se duševno tiranstvo.

Posebno v ustavni državi je odgovornost posameznih članov mnogo večja, nego v absolutni. Nobeden poslanec bi ne smel stopiti v družbeno reprezentacijo, dokler ne dokaže svojim volilecem, da bode umel zastopati njih interese v okviru nravnih idej. Te bodo morale pa sčasoma postati tudi last množice, kajti inace ne bodo mogle nadzorovati svojih zastopnikov. A žalibože, kje je še glavna armada človeštva daleč od svojega smotra! Pojmi se mešajo, misli drvé in se sučejo krog lastnega „jaz“, palače se zidajo na grobéh sobratov, nevera okužuje slepe množice ali jim pa zavezuje oči babjevera... Dovolj, še porečeš v svoji nagajivosti: „Lej ga šmenta, pastirski list iz rok lajika!“

V tem pa, dragi prijatelj, ne pritrjujem Tvojim besedam, da bi sedanji leposloveci-romanopisci bili tudi nekaki nositelji moralnega propada, ki razjeda človeštvo že od pamtiveka. Res, tudi tukaj nahajajo se nekatere garjeve ovce, ki razkrivajo najčrnejše strani človeštva, o katerih se prej čitatelju še sanjalo ni, a večina teh „novostrujcev“ zastavila si je boljši, blažji namen: oni nam hočejo razgrniti patologijo družbe, njih seciranje človeških razmer pokazalo naj bi nam solnčne, a tudi senčne, gnjile plati, ob katerih naj zazebe našo, žarkov moralnosti prepotrebno dušo in jo povzdigne v višave, k nravnosti. Toda takih umetniških umotvorov, seve, ni na kope, in lahko se nam primeri, da jih ne moremo najti iz plev, koje nam dandanes, v dobi brzopisja, otemnujejo razgled.

Individualno nravoslovje kazalo naj bi posameznim bitjem pot, po katerem se približujejo svojemu namenu; a družbi mora se zastaviti tudi podoben cilj, katerega naj razloži družbeno nravoslovje. Že Platon je v „državi“ postavil nekatere principe človeški družbi, in Cicero je v „de officiis“ površno načrtal obrise družbene etike, a popolnoma jasne poteze in trdi temelj postavil je še le Herbart. On je pravi oče družbenemu nravoslovju, in še pozni potomci zidali bodo po načrtu, ki ga je narisal ta mojster.

A Ti, mili sodrug, seznanil bi se rad tudi z individualno etiko po nazorih Herbart-ovih?

Evo Ti nekaj potez!

Herbart se je postavil sè svojim nravoslovjem popolnoma na lastne noge; on je spoznal, da morajo biti vsi modroslovci na krivi metodični poti, kajti njih nravni principi bili so dotlej tako raznovrstni, kakor njih modroslovski sistemi. Da se temu izogne, pripoznal je le svoji vesti zmožnost, da precenjuje vse hotenje in dejanje človeško, postavil je na čelo vsej etiki Kantov izrek, „da v zavesti slehernega človeka je neko notranje sodišče“. Zvesto prisluškovajé, utihotapil se je bistrourni opazovatelj v najskrivnejše tajnosti našega srca. On je zapazil sè svojim ostrim dušeslovskim očesom, da so le raznotere volje, ki se mnogobrojno dotikajo in križajo, predmet našemu absolutnemu dopadenju ali naši graji. Zakone estetike prenesel je na torišče človeške volje in je tem potom našel petero raznovrstnih razmerij hotenja, ustvaril je petero praktičnih (nravnih) idej. Tu za sleherno nekaj vzgledov!

Pilat je bil trdno prepričan, da je Kristus nedolžen, a kljub temu obsodil ga je iz strahopetnosti. — Rousseau izmaknil je v svojih mladih letih svilnat trak, a da od-

vrne sum od sebe, obdolžil je neko dekle, dasi tudi je bil — kakor je pozneje sam pripoznal — že tedaj sovražnik laži in prevare. — Bogataš, ki je v zaporu, ponudi stražniku 10.000 gld., ako mu da priložnost, da pobegne. Stražnik bi si sicer lahko poboljšal svoje borno življenje, toda to dejanje nasprotuje njegovemu prepričanju; on ostane zvest.

V prvih dveh slučajih moramo dotične osebe grajati, kajti njih volje so v nasprotju z nravnim prepričanjem; a v poslednjem dopada se nam harmonično vjemanje hotenja in prepričanja. Le-to soglasje med voljo posameznega človeka in njegovim prepričanjem — nasprotno nesamestojnosti, gluposti in odvisnosti — imenuje se **notranja svoboda**, kajti človek, ki uravna vse dejanje po svojem prepričanju, oprosti se upliva podlega teženja, strasti in ničvrednih nagibov; on je svoboden. Kdor je notranje prost, hoče in želi le to, kar mu veli njegovo nravno prepričanje, in opusti vse, kar mu nasprotuje.

Ako primerjamo Shakespeare-jevega Hamleta, ki hoče maščevati svojega očeta, a kateremu neodločna volja in raztrešeno hotenje oslabuje smrtonosno roko, z Napoleonom I., koji ima na sebi pečat odločne, vsestranske volje: pokaže se nam druga nravna ideja, **ideja popolnosti**. Močna, mnogostranska in harmonično zaokrožena volja dopada se nam vsekakor bolj, nego slabotna, enostranska in si nasprotujoča.

Ideja notranje svobode in ideja popolnosti sta pa za nravnost človeško le *formalnega* pomena, kajti oni določujete voljo le po konsekvenci, intenzivnosti, ekstenzivnosti in koncentraciji, a za njih vsebino nimate nikakoršnega pomena. Da se tudi le-ta določi, opazoval je Herbart dve volji, ki pridete v medsebojno dotiko. Pomislimo na usmiljenega Samarijana ali na prve kristijane; njih volje dokažejo se v soglasju, druga podpira drugo v svoji dobroti, v srčni ljubezni. Nasprotno pa pogledjmo na sebičnega trgovca, ki se topi v največjem veselju, ako zadene njegovega konkurenta poraz. V teh prizorih vidimo utelešeno **idejo blagohotnosti**, koja ima svoj izvir v simpatetičnih čustvih; njej pristoji krona nravnosti, ona je solnce, ki ogreva človeško družbo.

Ako zadenete dve volji odločno druga ob drugo, vname se prepir. Le-ta je pa nedvomno nravno nedopadljiv, njemu se ustavlja **ideja prava**. Ideja prava teži po tem, da se odpravi ali vsaj ublaži razmerje, v katero zagazijo nasprotujoče si volje; na pr. kmetič zasadi na meji svojega posestva drevo, a to požene sčasoma svoje veje in korenine v last sosedovo. Oba zahtevata sad; prvi zato, ker je drevo zasadil, drugi zato, ker srka moči iz njegovega posestva. Tako nastane prepir, ki je vreden vsega zaničevanja. Kako se naj sedaj odpravi? Ako ste obe stranki miroljubni, t. j. prešinjeni od ideje prava, podvrgli se bodete nepristranski sodbi tretjega, ki obe volji zopet spoprijazni.

Še jedno razmerje nahaja se med dvema različnima voljama. Da pomislimo na desetorico gobovih, ki jih je ozdravil Odrješnik, katerih se je pa le jeden prišel zahvaljevat, ali pa na zločinstva Fermè-tova, ki je na vislicah prejel svojo kazen, zasveti se nam v glavi, kar zahteva naša vest, da se dobro plačuje in hudo kaznuje, t. j., da se zadostuje **ideji pravšnosti ali povračevanja**. Le-ta praktična ideja pravi nam, da se mora sleherna dobrota poplačati, a tudi vsako hudodelstvo kaznovati.

Teh petero nravnih idej, ki jih je Herbart tako jasno določil v burnem pretakanju človeških mislij, utisnjeno je slehernemu v dušo v podobi vesti, katera mu svoje zahteve določnejše ali temnejše narekuje. Da je princip, na katerem sloni njegova etika, pravi, ne dokazuje le rahločuteča vest takozvanih kulturnih narodov, ampak to spričuje celó izrek nekega Tonga-otočana napram kapetanu Mariner-ju: „Po dobrem dejanju imam neko blagodejno čustvo, zato delam tudi dobro“.

Vem, dragi prijatelj, da se bodeš tudi Ti v glavnih točkah zlagal s Herbart-ovim pravoslovjem, a zavarovati se vendar hočem že sedaj proti nekaterim pómislekom, ker poznam Tvojo ubrano dušo in trezno mišljenje. Obšla Te bo najbrž misel, ko boš čital te vrstice: kaj pa npravni sistemi drugih globokih modroslovcev? Ali so vsi drugi sestavi piškavi? Nikakor! Moje mnenje je, da ima — rekel bi — sleherni moralni sistem nekaj istinitega, nekaj dobrega na sebi; njih glavna napaka mislim pa da je ta, da so njih principi preobéni in torej premalo določujoči, ali pa preenostranski. Nekateri teh moralnih principov so le izraz ideje notranje svobode, na pr.: „Delaj vedno po svoji vesti!“ „Poslušaj le svojo pamet!“ „Teži po samostojnosti!“

Drugi obsegajo zopet le idejo popolnosti, kot Leibniz-Wolffov: „Perfice te!“ (popolnuj se), ali „Išči pravo srečo v vedno naraščajoči popolnosti svoje nature!“

A tretji so zopet oboževalji ideje blagohotnosti, njim na čelu takozvani evde-monisti; na pr. „Pospešuj svoje in svojega bližnjega blagostanje!“, ali pa „Npravnost je le teženje po blaženosti vseh udov družbe“.

Herbart-ovo pravoslovje je potemtakem najobsirnejši, najjasnejši smoter, ki ga je zastavila ta veda človeškemu teženju; a moja srčna želja je, da bi sleheren človek, posebno pa narodni učitelj, iskal krepila v le-tem studencu resnice, ki ga bo bodril in oživljal na težavni poti življenja. Zdravstvuj mili prijatelj!

(Dalje sledi.)

Daljno izobraževanje učitelja.

(Jožef Leskovar.)

(Dalje in konec.)

Drugi pripomoček, napredovanju so knjige in časopisi. Učitelj mora vedeti, kaj ljudje mislijo in govoré, po čem hrepéné, čemur se protivijo; sploh mu naj bo znano vse, kar je človeštvo nagibalo in ga nagiba k dobremu ali hudemu. To najde v knjigah in časnikih. Pri teh pa se ni ozirati toliko na množino, kolikor na kakovost in primerno izkoriščevanje. Pri čitanju si moramo natančno razjasniti podrobnosti, da prav umemo posamezne pojme in misli; kajti večkrat razumemo celote le na tak način. Dobre knjige je treba večkrat prečitati, ker pri vsakokratnem čitanju najdemo nove misli, nove lepote, katere nas radostno prešinjajo. Večkratno čitanje dobrih knjig pa se mora priporočati tudi zato, ker napredujoči človeški duh različno sodi o jednem in istem na raznih stopnjah svojega razvoja. Pri prebiranju knjig naj se važne misli zapišujejo, zbirajo in vrejujejo, da postanejo popolnoma naše.

Katere knjige in časopise naj bere učitelj?

Pred vsem take, ki niso pisane previsoko učeno, temveč lahko umevno in poljudno. Ne trdim, da ne bi bil učitelj sposoben za čitanje učenih knjig, ali on ima premalo časa, da bi se pečal z jedno knjigo ali z jednim predmetom predolgo; kajti od ljudskega učitelja se terjajo mnogotere vednosti, zato pa on jednej na ljubo ne sme zanemarjati drugih. Med takimi priprosto pisanimi knjigami naj si najpred zbere one, ki spadajo v njegovo stroko. To so knjige pečajoče se z odgojo, rečimo dušeslovjem, etiko in umoslovjem. Na učiteljiščih se ti predmeti zaradi pomanjkanja časa ne obravnavajo tako temeljito, kakor bi bilo želeli.

O času, ko se podavajo ti predmeti, še tudi marsikateri učiteljski pripravnik nima za to potrebne razumnosti. Odveč pa bi bilo, ako bi si hotel učitelj osvojiti vso vsebino teh predmetov po njihovej globokosti in širokosti; po mojem mnenju zadostujejo oni deli, ki so v ožej zvezi z odgojo in poukom. Znanje teh predmetov služi duševnemu

razvoju gojencev, ono dietetike pa telesnemu. Zadnje pove učitelju, kaj mora storiti, da ohrani zdravo in krepko telo, ki je spretno orodje človeškemu duhu v smislu pregovora: „Mens sana in corpore sano“.

Visoke izobraževalne vrednosti je zgodovina. Kaže nam napredovanje narodov ter pove, kaj je napredek pospeševalo, kaj zadrževalo, kaj je ljudstvom na prid, kaj v pogubo. Ta učiteljica narodov kaže pota, ki nas navajajo do sreče.

Logično mišljenje se pridobi po študijah umoslovja, pa tudi po onih matematike. Temu se mora privaditi učitelj tembolj, ker je odgojevanje k treznemu mišljenju znak nove šole.

Realni svet spoznavamo, opazujoč in motreč naravo, pa tudi umno čitajoč naravoznanstvene in zemljepisne knjige. Naravoslovje napreduje tako neprestano, da se mora vsak naobraženelec pridno pečati z njim, tembolj še učitelj, kateri mora poznati ne samo bitnost, temveč tudi bistvenost napredkov.

Najbolje sredstvo, da spoznamo naravo in ljudi, je umno potovanje. Moralo bi se vsestransko priporočati in podpirati, kajti stroški, katere povzročajo, prinašajo več ko stoterne obresti.

Poznanje zunanjega sveta nas seznanja z učno stvarino, ono znotranjega pa nam pové, kaj si od te odbrati in kako moramo zbrano podavati. Natančno nas v tem poučita didaktika in lastna skušnjava. Malokateri učitelj je, rekel bi, rojen metodik, ogromna večina si pridobi spretnost v poučevanju le vstrajno se pečaje z metodičnimi knjigami, skrbno se pripravljaje na poučevanje in vestno preiščevanje o doseženem uspehu. Nepriljubljen ne stopi pred učence! Glavno delo pripravljanju je, da se natančno spozna učna stvarina po obsegu in zapopadku, ter da se poda v pravi obliki. Po končanem posluhu je treba zabelježiti vspeh, poleg pa si pomniti zakaj je bil dober ali slab. Kdor vedno tako ravna, poleg pa porabi vsako priložnost, da vidi, kako drugi poučujejo in odgojujejo, kdor vse umno porabi, kar najde pri drugih dobrega, postane uzoren učitelj.

Vspešno učiteljevo delovanje pa je močno odvisno od tega, ali učitelj more ali ne more brzdati mlade duhove. Da to zamore, treba, da ima govor popolnoma v oblasti. O tem nas prepričujejo prižnica in katedra, politiška zborovanja in družno občevanje. Iz govora mora odsevani moč duha in plemenitost srca. Herder pravi: „Es gibt einen Ton des Herzens, der die ganze Seele ergreift und als Sieger einnimmt; dagegen der falsche Ton, wenn man Gesinnung und Affecte ausdrücken will, die man weder hat noch kennt, dem Gemüthe anderer Menschen viel widriger und unausstehlicher ist, als ein falscher Ton im Gesange, wenn er auch noch so arg heulte“. Tak govor je le mogoč, ako izvira iz srca, mogoč le odkritosrčnemu značaju. Takemu govoru se privadimo, ako poslušamo, kako drugi govoré, ako umno posnemamo dobre govornike, ako prebiramo z umom in srcem dobre knjige, ako se lepe govore učimo na pamet, ako sami spisujemo, ako natančno poznamo narodno slovstvo. V teh študijah služi učitelju lastna knjižnica in tudi druge mu priročne biblioteke. Med časopisi naj si zbere one, ki najbolj ugajajo njegovemu duševnemu teženju, kateri donajajo spise, ki ga duševno vedrijo in krepijo. Breznačajnih in takih listov, katerim je čast in svoboda učiteljstva in šole le deveta briga, naj ne podpira nikoli. Učiteljevemu napredovanju pa ni na korist, ako prebira liste le jedne politične stranke, ker se nehoté navzame preveč jednostranskih misli, ter zgubi objektivno razsodnost. Dobro je čitati liste raznih strank in strok, pa ravnati se moramo po lastnem prepričanju, saj tudi pregovor pravi: „Da se resnica prav spozna, treba je čuti dva zvana“.

Med spretnostmi je pač risanje učitelju najbolj potrebno. Tega ne potrebuje samo v svoje nadalnje izobraževanje, temveč tudi pri razumljivem in nazornem poučevanju.

Priprosta slika takoj razjazni, česar ne bi mogel doseči uro trajajoči govor. Slika miče vsakega otroka. To spretnost si pridobi učitelj po mnogih in marsikaterih vajah; le vaje nas učé, da prav vidimo, razumemo in vpodobimo. Učitelj pa mora biti tudi spreten pri poskusih in v rabi učil, kar zdatno podpira njegovo poučevanje. Naj se vadi izdelovati reči iz lepenke, lesa in ila, da si po potrebi sam priskrbi učila. Učitelju dobro služi, ako zna orgljati, ako ume poljedelstvo, vrtnarstvo, sadjarstvo, vino-, čebelo- in živinorejo. Te vednosti mu prinašajo prislužek pa tudi čislanje, ako jih dobre ume in primerno uporablja.

Učitelj pa ne bistri le uma in utrjuj značaj, ampak vzgojij osobito zlahtnost srca, kajti blagor in gorjé človeštva je najbolj odvisno od čustva. Čutenje veže človeka na človeka, stori ga srečnega ali nesrečnega. Učitelj naj pazi, da v vseh okolščinah ostane miren, kajti mirnost in zadovoljnost, ki jih učenec bere na učiteljevem obrazu, storita čuda pri odgoji, gren in razburjenost pa imata nasprotni upliv.

Varovati se je osobito učitelju, da ne postane preobčutljiv.

Čustvo in srce se gojita po občevanju z ljudmi, po petju in godbi, po umetnostih, naravi in veri. Srce povzroči, da se zanimamo za srečo in nesrečo drugih, nas vspodobuja, da se z drugimi veselimo ali žalujemo, da drugim v sili radi pomagamo.

Sočustvo stori, da učitelju ne zadošča, da samo pozna duševne in gmotne potrebščine svojih sodrugov, temveč ga sili, da pomaga zboljšati po svojih močeh socialne razmere. Kako so Komensky, Pestalozzi i. dr. tako zasloveli? Po studijah socialne bede, po svojej požrtvovalnosti za blaginjo človeštva. Pouk in odgoja bila sta jim le sredstvi, s kojima so lažje dosegli svoj namen. Da so na polju odgoje tako epohalno delovali, pripisovati se mora njihovemu človekoljubju. Take uzore naj učitelj posnema, uglobi se naj v studije socialnih vprašaj ter jih naj pomaga reševati na podlagi ljubezni do bližnjega in postal bode, kar biti mora, pravi ljudski prijatelj in odgojevatelj.

Ako pa se hoče povspeti na to vzvišeno stopinjo, treba je, da napne vse svoje moči in resno, neumorno deluje po besedah Schiller-jevih:

„Rastlos vorwärts musst du streben,
Nie ermüdet stille steh'n,
Willst du die Vollendung seh'n;
Musst in's Breite dich entfalten,
Soll sich dir die Welt gestalten;
In die Tiefe musst du steigen,
Soll sich Dir das Wesen zeigen.
Nur Beharrung führt zum Ziel“.

Idealizem in šola.

Govoril nadučitelj M. Iglar pri zborovanju učiteljskega društva za celjski in laški okraj dne 7. marteja meseca 1897. l.

Pred kratkem je pedagogiški svet obhajal spomin stopetdesetletnice rojstva Pestalozzi-ja, tistega pedagoga, kojega ideje so postale danes zvezde-vodilnice vsem šolskim zakonodajalcem; smelo imenujemo Pestalozzi-ja ustanovitelja ljudske šole. O njem berem v 4. številu lanskega „Popotnika“: „V svoji največji bedi nikoli ni zgubil zaupanja v človeštvo; srčno se bori dalje; svojemu nikdar zatajajočemu se človekoljubju žrt-

vuje vse . . . Vneto navdušen za blagor svojega bližnjega, prešinjen od važnosti splošne izobražbe, ga ne more ničesar preplašiti in zadržati v stremljenju, približati se svojim idealom“. — V Pestalozzi-ju je deloval tisti idealizem v polnem in čistem pomenu besede, kojega smoter je: „harmonični razvitek vseh človeških talentov in moči.“ — Kdor je poln tega idealizma, ta je blaženo orodje v roki Božji, katera

hoče spraviti rod človeški na vrhunec popolnosti.

Če se mi, učitelji nove šole, z opravičenim ponosom učenci Pestalozzi-ja zvati hočemo, potem se moramo tudi v besedi in dejanju držati nazorov svojega mojstra, osobito njegovega idealističnega naziranja sveta. — Dovolite mi, gospoda, s kratkimi besedami označiti način, kako da mi kot skromni pomagači pri preimenitnem delu človeškega omikanja sodelujemo in v naši delavnici, v šoli, idealizem negujemo.

Ne pride mi na misel, zagovarjati tukaj tisti idealizem, kateri svetu in življenju samo neko — sanjam podobno — bitnost pripisuje, — kateri svojim privržencem, da ne rečem — žrtvam — zemljo izpod nog odmakne, tako, da brez meri blodijo v etru svoje domišljije, iskaje godčevski otok Utopijo. — Neusmiljena roka osode take domišljavce, ki so izgubili izpod nog trdna tla realnosti, le prerada trešči nazaj v golo, prozaično istinitost zemeljskih razmer. In ko potem taki vidijo, da se rušijo njih v oblake stavljeni ideali, da razpršijo njih sanjarije, čutijo se neizmerno nesrečne, njih srce trga divji jad; — oni zavidajo zdaj tiste, v katerih sreč za nikakoršen ideal prostora ni, ki z zadovoljnostjo gazijo v blatu materijalizma. — Ne! — Tak idealizem, ki „gradove svitile zida si v oblake“ — kakor pesnik pravi, ne velja nič, ampak tisti, ki si zida gradove idealov, kojih temelj pa trdno stoji v realnosti naših zemeljskih razmer. Tisti idealizem kaj velja, ki na trdnih realnih tleh stoji, ki se ozira na dosedanjo človeško kulturo, na medsebojno odvisnost reči, ki iz tega realizma, v najboljšem pomenu besede, srka svojo moč ter tako sili gor, doseči ideal, v čarobnej lepoti se lesketajoči. To je realni idealizem.

Vsak ideal, kot domišljeno uresničenje subjektivne ideje, se lahko izpreminja; vsako ljudstvo, vsak zarod, da, vsaka starost in vsak stan si stvarja svoje ideale; vendar pa je vsakemu posamezniku ideal to, kar se mu iz njegovega stališča dozdeva resnično, lepo in dobro, zaradi tega tudi poželenja vredno. Dokler bode človeštvo gojilo take ideale, zagotovljen je tudi njega splošni napredek. — Bridko obžalovati pa bi bilo, ako bi ljudje — opustivši vso idealno stremljenje, uživali le sad, katerega so nam prejšnji rodovi s svojimi žulji pripravili, ako bi svojih moči ne uporabljali, da bi kulturo, po dedovanju po prednikih, dalje razvijali in dovrševali. In če bi celo šola

svojo roko ponudila, v smislu takšnega realizma, rečem: materializma otroke vzgajati samo za sedanjost in ne tudi za naloge bodočnosti, potem bi se kmalu uresničile besede Jean Paula: „Kar je vzgojeno le za sedanjost, postalo bode kmalu slabeje kot sedanjost“.

Kedor gibanje sedanjega časa pazljivo opazuje, spozna, da mu je za ideale malo mar: na verskem polju se šopiri indiferentizem ali celo ateizem, v umetnosti realizem ali naturalizem, v politiki pravica malo velja in v socialnem življenju pa mamon preveč. Premnogo ljudi našega časa hrepeni le po materijelnem dobičku, pozna le edini cilj: denar in oblast, ne pozna nagiba uzvišenega hotenja: vse dobro in vrlo izvrševati v prvej vrsti zaradi njega samega sebe, ne pa izključno zaradi materijelnega dobička in laskavega priznanja. Mnogo jih je, ki zapravljajo dragocene dni svojega življenja z divjim lovom po časti in slavi, brez miru in počitka, ne vedoč, da že zeva grob pred njimi. Ko smrt zakliče svoj nezprosljivi: „stoj!“ in zgrudi na mrtvaško posteljo zdvijanega, ki je tako hlepel po materijelnem dobičku, piškavej slavi, zastoj je potem kes v grozni zavesti, da ni iskal prave sreče. — Sedanji čas zahteva tedaj od odgoje praktično zmožne, pa tudi teoretično omikane ljudi, ki razumejo sedanjo moderno kulturo, ki z bistrim očesom gledajo v sedanjost, pa v boju za vsakdanji kruh, v boju za materijelni obstanek idealov ne pozabijo, temveč se jih živo zavedajo, jih doseči težijo. Tak zarod v naših šolah vzgojiti, naj bode naš ideal.

Ako šola hoče, da bi se njena mladina pozneje ne udeleževala ove gonje za tako šemasto srečo, ampak, da bi se ji vcepil že v šoli idealizem, koji bi jo vodil po pravej poti k večji popolnosti, potem mora šola biti v prvej vrsti vzgojilnica, ne samo učilnica, in učitelj mora biti vzgojitelj v pravem pomenu besede. Da mu je pa to mogoče, mora biti kakor se je g. ravnatelj Schreiner pri nekej priliki izrazil, ne samo naravoznanec, temveč osobito dušeznanec. Psihologija je učiteljev evangelij. — Že Komensky žaluje zaradi napačnega duha v šoli, ki se obrača od drevesa življenja ter nezmerno hrepeni po drevesu spoznanja. Zato tudi pedagogi novejšega časa zahtevajo kot glavno nalogo šole, odgojo нравnih značajev. Šola ne sme samo znanosti tlačiti v glavo, temveč mora blažiti srce in utemeljevati značaj; to tembolj, ker je današnje javno življenje tako nemirno, raz-

burkano, protivja in boja polno, da v mladi generaciji podlago pravnosti raje ruši in podira, kot pa zidati pomaga. Prizori vsakdanjega življenja nam kažejo veliko množico slabih značajev. — Opustimo tedaj šolo inteligence, dopolnila je svoj čas, negujmo šolo značajev, potem bode nova šola dovršila svoje najvišje in največje naloge.

„Nravni značaj“ bodi torej naša parola. Prizadevajmo si Herbart-ove etične ideje: prostost, popolnost, dobrohotnost, pravičnost in primernost uresničiti in iz naše šole bodo vzrastli značaji, — doslednji v svojih djanjih, korenjaki na duši, močni in vrli, da jih usode ljuti udarci pobili ne bodo, ne njih in njihovih idealov. — Tudi značaj se mora vaditi. S to vadbo moramo že v šoli začeti. V to svrhu treba je otroka staviti v položaj, kjer lahko pokaže svojo moralčno moč. Kajti čednost, ki ni vzrastla med skušnjavami, ni čednost, tudi ni zanesljiva. Ranke pravi: „Zwischen Gelingen und Misslingen, in Streit, Anstrengung und Sieg bildet sich der Charakter“. Ne zabimo nikdar, da naj bi naši gojenci postali kedaj „možje“.

Načelo moderne etike se glasi: „Kolikor le mogoče veliko srečo, kolikor le mogoče velikemu številu ljudi.“ To načelo uresničevati bode le mogoče, ako se že v nežno otroško srce vsajajo kali tistih čednostij, katere zaznamujemo kot: spolnjevanje dolžnosti, hvaležnost, pravičnost, sloga, patriotizem, humaniteta in pravicoljubje.

V besedi in djanju moramo učencu kazati imenitnost izpolnjevanja svojih dolžnosti. Slikati moramo „čut dolžnosti“ kot dobro mater, ki je vedno pripravljena obvarovati nas skrbi in tuge, voditi nas po mirnej poti, ohraniti nam dobro vest. Sveta dolžnost nam zapoveduje, ne živeti brez dela, svoja dela opravljati skrbno, radovoljno in z veseljem. — Tako moramo napeljevati učence, da že zgodaj začnejo spoznavati vrednost in imenitnost vsakega poštenega dela, tako jih moramo napeljevati, da bi bili, kakor v sv. pismu stoji, „popolni in za vsako delo pripravni“. Ne zdi se mi prav, ako kdo po židovsko smatra delo kot neko kazen za človeški rod, temveč, pomisliti nam je treba, da je delo vir sreče za človeštvo, sicer bi gotovo bile neumestne besede: „moli in delaj“, in dopadejo se mi besede Herder-ja, ki pravi: „Daher verkaufen, wie die Griechen sagen, die Götter den Sterblichen Alles um Arbeit, nicht aus Neid, sondern aus Güte, weil eben in diesem Kampf, in diesem Streben

nach der erquickenden Ruhe der größte Genuss des Wohlseins, das Gefühl wirksamer, strebender Kräfte lieget.“ — Z delom se je začela civilizacija in na polju dela se rešuje tudi veliko vprašanje sedanjega časa, socialno vprašanje. Po pameti se razvijajoče delo v blagor skupnosti je ideal, ki se nam tukaj blišči. — Odgajajmo tedaj učence tako, da bodo vestno spolnjevali svoje dolžnosti in delo spoštovali!

In hvaležen naj bode človek. Ni ga menda lahko gršega madeža, kakor je ne-hvaležnost. Ta smrdljiva zeljad tiči v sren, in kar prva odgoja in šola tukaj zamudi, navadno tudi ostane zamujeno. Kedor se že kot otrok ni vabil zahvaliti se za vsakršno postrežbo, vsakršno zabavo in dobroto, ta pač menda tudi pozneje ne bode spoznaval dobrot, koje mu je in mu bode delilo socialno življenje, država in Bog. — Napeljujmo torej učence k hvaležnosti!

In pravičen naj bode človek. Pravičnost je zanesljiva podpora blagostanju v družbinskem in državnem življenju. Žalibog je dandanes potrebno, da se med posameznimi socialnimi krogi, med narodi bije velika borba, koje vzrok je brezobzirna sebičnost te ali une stranke, ki hoče vse za se, brez ozira na pravice soseda. Najbolje bomo mladino pospeševali v ovej čednosti, ako jo odgajamo v spoštovanju do šolskih, cerkvenih in državnih zakonov, kajti iz spoštovanja izvira pokorščina proti zakonom; kedor pa je zakonom pokoren, ta je zakonito pravičen, zakonita pravičnost pa je mati moralne pravičnosti, ki je glavni pogoj dobre vesti in duševnega miru.

Tudi složnost in skrb za občo korist se nikdar prezgodaj negovati ne začne. Le v tistej državi se bode etično stanje državljanov vedno lepše razcvitalo, v kojem je složnost in skrb za obči blagor globoko vkoreninjena. Šola je za otroka tisti kraj, kjer se prvič živo zaveda svojih odnošajev proti drugim, ter je prisiljen, se po njih ravnati. Tukaj se začne udeleževati javnega socialnega življenja. Iz te skupnosti v šoli začno se razvijati socialne čednosti bratovske ljubezni, prijateljstva, požrtvovalnega podpiranja, in sploh čut duševne in materijelne skupnosti. Tako je šola v malem okviru zrealo javnega življenja. V šoli se otrok pripravlja k delovanju v občini in državi. Vsak učenec mora se čutiti kot ud celote in polagoma dospeti do tiste solidarnosti, ki pravi: „Vsi za jednega, jeden za vse!“

Kakor ljubezen do svojega naroda, mora se vceptjevati že v mlada srca naše mladine ljubezen do domovine, da bode ta enkrat imela zvestih in pravih sinov, ki bodo ji pomagali k sreči, branili, če treba, njene pravice, pospeševali narodni razvitek po božji volji, pospeševali s tem napredek človeštva. — Ko bi domoljubje bilo pri nas bolj razvito, ne iskalo bi toliko naših ljudi goljufive sreče v dalnej Ameriki in drugje, ne bilo bi jim treba potem, vračaje se domov, vlačiti se od odgonske do odgonske postaje kot berači. Ne nehajmo mladini ponavljati prelepih in globoko v srce segajočih besed Erjavčevih: „Ako želiš sreče, prave sreče, ako želiš biti srečen med srečnimi: ostani v svoji domovini, ostani v hiši svojega očeta. Kjer si se rodil, tu delaj do

smrti. Verjemi mi, da si boljšega mesta na vsem svetu ne najdeš. Svoje domovanje poznaš iz otročjih let: tu se nad teboj razpenja staro sinje nebo, tu ti sije zlato solnce, ki ti je sijalo v otročjih letih, tu poznaš vsako drevo, vsak grm, ki raste ob potoku, tu ti izvirajo studenci stari. V zemljo, katera te je rodila, — vlezi se k počitku. Le v domovini poznaš vse ljudi, poznaš njih misli in želje, poznaš njih dejanje in nehanje, ker si med njimi rastel, ker jih poznaš s trate, kjer ste skupaj igrali. Le doma ti je jasna božja previdnost in osoda človeška. Le doma med svojimi najdeš prave sreče. Blagor sinu ki ne išče daleč od doma svoje sreče.“ — Prevažno je domoljubje za razvitek premile naše Avstrije.

(Konec pride.)

Slovstvo.

A. Kosi-jeva „Zabavna knjižnica“. Naše slovstvo za mladino je kvalitativno še precej siromašno; radi tega nas mora s tem večjim veseljem navdati, ako se nam ponudi kaj boljšega. Tovariš A. Kosi se trudi že nekaj let, da bi se temu nedostatku prišlo v okom, in po moji nemerodajni sodbi njegov trud ni brezuspešen. Njegovo bolj koristno kakor hvaležno podjetje napreduje; to priznavajo celo izkušeni književniki. VI. zvezek „Zabavne knjižnice“ je gotovo dobro došlo darilo mladini. Nočem vsiljevati lastne sodbe o tem zvezku, napisati le hočem, kar so mi povedali, po mojih vprašanih seveda, tisti moji šolarji, ki so prebrali celo knjižico.

Ko sem jih vprašal po besedah, ki bi jim bile neumljive, ni se oglasil nobeden. Prašal sem jih po pomenu nekaterih izrazov, vse so znali tolmačiti. Kaj sklepamo iz tega?

Zanimivejši so bili odgovori na vprašanje, kaj jim je najbolj ugajalo. Seveda niso bili vsi jednih mislij. Največ jih je hvalilo „Prstan Posavskega gospoda“, „Poštni jahalec v Sibirijo“ in „Kaj pripoveduje osa“. Skoro bi se upal trditi, da večina bralcev pritrdi sodbi mojih učencev. Nikakor si ne domišljujem, da bi morali biti najboljši mladinski spisi tisti, za katere se mladina mahoma razvname; saj vemo, da otrok včasih tudi rad here, kar miče njegovo domišljijo, a v resnici je pa prej jad kot strd. Toda dober mladinski spis mora ugajati mla-

dini, ker sicer ni dober in prej kviri, kakor koristi. Gospod Kosi naj ne zameri mojim šolarčkom, da niti jeden ni omenil spisa „Napuhu je padec za petami“. Ta basen, ali kaj bi že to bilo torej, ni ugajala učencem. Kaj sledi iz tega? — Menda bi se našlo lahko kaj boljšega. Češko slovstvo za mladino je bogato; bi se ne dalo kaj boljšega izposoditi pri njih? Drobiž, to so pregovori, izreki, kratkočasnice, je mojim „kritikom“ ugajal.

Ne spada sicer k stvari, vendar se mi zdi potrebno omeniti, da naj cenjeni tovariši in tovarišice ne prezirajo takih pogovorov z učenci, kadar jim vračajo šolarji izposojene knjige. Na tak način učenci s pridom čitajo, in mi spoznamo, kako čtivo naj nudimo mladeži.

A. Kosi-jev VI. zvezek prija mladini, razširjajmo ga torej; sploh je gospod Kosi-jevo podjetje vredno vsestranske podpore. C.

Novosti.

„Pomladni glasi“. Kakor že nekaj let sem, dobili smo tudi letos za pirube lične knjižice tega imena 7. zvezek, katerega je uredil in izdal Evgen Lampe. Knjižica je čedne zunajne oblike in ima 4 lične slike. O vsebini kaj več, ko knjigo prečitamo. Cena: broširan 30 kr., v polplatno vezan 40 kr., v celo platno vezan 55 kr., krasno vezan zvezek 90 kr.; po pošti 5 kr. več.

Društveni vestnik.

Iz Ormoža. Ormoško učiteljsko društvo zborovalo je 1. dne aprila meseca t. l. Navzočih je bilo 21 društvenikov in kot gostje gg. nadučitelj Rauschl, Dom. Serajnik in dr. Omulec. Predsedoval je gospod nadučitelj Porekar, kateri naznani veselo vest, da je naš okrajni nadzornik, g. Ranner dobil od presvitlega cesarja zlati zaslužni križec s krono. Na tem odlikovanju se je nadzorniku javno čestitalo v imenu društva.

I. točka dnevnega reda bila je hospitacija v III. razredu ormoške četirirazrednice pri tovarišu Rosini. Predmet: Žolna, učna slika za srednjo stopnjo po Junge-jevi metodi. Trajala je jedno uro. Po hospitaciji vnel se je precej „živahen“ razgovor, kateri je bil lahko poučljiv in bolj stvaren, ako bi se „nekateri“ gg. tovariši natančneje seznanili z Junge-jevo metodo.

II. Prečita se zapisnik zadnjega zborovanja in odobri.

III. Dopisi in društvene zadeve.

a) Gospod predsednik vabi starejše gg. tovariše k nabiranju starih društvenih podatkov, katere bi potreboval o priliki slavnosti 25letnega obstanka našega društva.

b) Slovenska Matica vabi k naročevanju na „Stenski zemljevid slovenskih pokrajin“. Sklene se obrniti do krajin šolskih svetov, da priskrbijo za svoje šole to potrebno učilo.

c) Na predlog g. predsednika se sklene poprositi slavno ormoško posojilnico, da naroči za vsako šolo našega okraja „Knjižnico za mladino“.

d) Delegatom „Lehrerbundu“ v Ljubno so izvoljeni: gg. Porekar, Košar in gospodična Steinecker.

e) Naše učiteljsko društvo sklene skupen izlet z ljutomerskim učiteljskim društvom. Sosedno, nam toli prijazno društvo je z veseljem vsprejelo ta sklep.

f) G. Rajšp vabi k pristopu društva „Selbsthilfe“. Oglasil se je jeden g. tovariš.

Rosina.

Iz Črešnjevca. (Vabilo) k zborovanju slovenjebistriškega učiteljskega društva dne 6. maja t. l. v Slov. Bistrici. Vspored: 1. Ob 9. uri seja odbora. 2. Pol 10. uri zborovanje. 3. Pevska vaja (moški zbor). 4. Vaja orkestra. — Popoludne: 1. Ob 2. uri pevska vaja (mešani zbor). 2. Vaja tamburaškega zbora. Pričakuje se, da pridejo vsi pri koncertu sodelajoči v polnem številu. Sekirice in godala se naj prinesejo seboj. Za odbor: Polanec.

Iz konjiškega okraja. (Vabilo.) Konjiško učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 6. maja meseca t. l. ob 10. uri dopoludne v slovenski šoli v Konjicah. Vspored: 1. Petje (Mohorska pesma-

rica št. 59 in 65). 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. „Opombe iz mojih pripravljalnih zvezkov“, podava tovariš F. B. 5. Iz naše vprašalne škrinjice. 6. Nasveti. Predsednik.

Iz Kozjega. (Vabilo.) Kozjansko učiteljsko društvo zboruje dne 2. maja meseca ob 2. uri popoludne v Kozjem. Vspored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo tajnika o društvenem delovanju v preteklem letu. 4. Poročilo blagajnika. 5. Volitev društvenega odbora in vodstva. 6. Predavanje gospodične Gherbaz: „Kako se naj goji jednodušnost in ljubezen do očetnjave?“ 7. Petje. 8. Nasveti in predlogi. Pevska vaja pol ure pred zborovanjem. Pevci naj prinesejo „Pesmarice“ seboj. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Iz Krškega. (Vabilo) k zborovanju „Pedagoškega društva“ dne 6. maja meseca t. l. ob 11. uri predpoludne v šoli v Škocijanu. Dnevni red: 1. Odborovo poročilo. 2. „Kako učitelj lahko pospešuje narodno blagostanje“. Poročevalec g. ravnatelj Iv. Lapajne. 3. „Meritev teles v ljudski šoli“. Metodiško obravnava gosp. predsednik J. Bezljaj. 4. Razgovor o rednih šolskih vprašanjih. 5. Nasveti. Pri posebno neugodnem vremenu se preloži zborovanje za 8 dni. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Svetina pri Celju. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj ima v nedeljo, dne 2. maja meseca t. l. ob 11. uri dopoludne v Laškem trgu v okoliški šoli svoj mesečni zbor s tem-le vsprejemom: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. „Vrvenje in drvenje“, govori J. Stukelj. 5. Iz naše vprašalne škrinjice. 6. Razni predlogi. — Gosti posebno dobro došli; društvo obhaja namreč s tem zborovanjem majnikovo svečanost. Predsednik.

Iz Sežane. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za sežanski šol. okraj bode imelo svoj redni letni občni zbor v 6. dan maja meseca t. l. v Sežani ob 10. uri dopoludne. — Dnevni red: 1. Predsednikovo poročilo. 2. Letno poročilo o društvenem delovanju. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Predavanje. 5. Volitev delegatov za prih. Zavezin zbor. 6. Volitev društvenega odbora. 7. Nasveti. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.*

Iz šmarskega okraja. (Vabilo.) Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo 2. majnika t. l. ob pol 2 popoludne na Podplatu. Razven * Za pevske vaje naj vsakdo prinese seboj „Pesmarico“.

običajnih točk obsega vspeled razpravo o računstvu -- g. Blenk in konstituiranje pevskega zbora. Nadjati se je, da nas pri tej priliki počasti več izletnikov, tudi neučiteljev in torej prosi obilne udeležbe, osobito pevcev odbor.

Sv. Trojica v Slov. goricah. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za Št. Lenartski okraj zboruje dne 6. majnika t. l. ob 10. uri dopoludne pri Sv. Jurju v Slov. goricah. Poročevalca gg. Jože Moher in Matevž Rajšp. Gostje dobro došli. K polnoštevilnej udeležbi vabi najuljedneje predsednik.

Vurberg. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za ptujski okraj priredi dne 6. maja meseca izlet k

Sv. Marjeti se sledečim vspeledom: 1. ob 10. uri sv. maša; 2. zborovanje, pri katerem bo govoril gospod profesor Koprivnik „o bučeli in bučelarstvu“; 3. skupni obed v gostilnici g. Mikla; 4. prosta zabava.

Kakor lanskega, upati je, da bo udeležba tudi letošnjega izleta zelo obilna, kajti tudi letos bo zborovanje z ozirom na važno podavanje prav zanimivo. Zabavni majalis nam pa naj bo razvedrilo v težavnem poklicu. Častiti tovariši in tovarišice sosednih okrajev ter prijatelji učiteljstva se najuljedneje vabijo k udeležbi. Od nas pa zahteva društveniška in stanovska čast, da se udeležimo polnoštevilno. Kdor ni znani, je proti nam.

Za odbor: Žiher.

Listek.

Iz planinskega raja.

V. O luninem svitu.

Danes pa nekaj iz dežele Kolobocije, ki je nekje tam malo na desno od Devete dežele. Slušajte, kako posebno praktično terminologijo imajo po ljudsko-šolskih slovnica! Praktična se zato imenuje, ker imajo za posamezne slovniske pojme po več različnih imen, da jih učenci lažje ugibljejo. Tu se vam imenuje: osebek, podmet ali subjekt; dopovedek, poved, povedek ali predikat; dopolnilo, predmet ali objekt; prilastek, pridevek, atribut. — Govorni razpoli ali besedna plemena: samostalno ime, samostalnik; posestni ali svojilni zaimek; pridevnik, prilog. — V definicijah za razne govorne razpole se glasi: — — — je beseda, ki dopoveduje, — ki naznanja, — katera kaže. (Prav takó, kakor naš Prešerin poje: „Moj Krajnc mu osle kaže.“) — Pri VIII. deželni konferenciji se bode sklenilo, da se pridevnik ali prilog odslej imenuje „klofuta“, ker se tudi „priloži“. Navdušenje je veliko za ta izraz, agitacija splošna. Ravno tako dobi goli stavek vsled naturalistiške struje najbrže ime: „nag stavek“. V kratkem razpiše neko učiteljsko društvo 100 ces. cekinov v nagrado tistemu, ki bode za vsako besedno pleme dopolnil toliko imen, da jih bode po 10, prav po dehadiškem sestavu.

Usta se mi krožijo na smeh, a luna se mi nasmeje porogljivo, češ: „Kaj se bodeš „špotal“ tako kolobocijo imate vi sami na Slovenskem“.

Zdaj pa še nekaj, kar pa ne spada h kolobociji. Nekateri so se začeli ogrevati za to, da bi se danopis (datum) moral pisati, recimo: Krajni šolski svét v Planinskem raju, dne 15. aprila meseca 1897. l. Drugače je brezsmiseln, nelogičen! Kaj pa porečemo o onih danopisih v šolskih katalogih, na pr. rojen 2. 4. 1888. Kolikor danopisov, toliko napak! Kaka bedastoča vam je to, ako pišemo: Kleinmayer & Bamberg, knjigarna, v Ljubljani. — Ali pa: Jaz čitam „Popotnika“, namesto, da bi rekel: Jaz čitam časopis z imenom „Popotnik“. Koliko takih bedastoč ne samo po uradnih aktih, ampak sploh v navadnem življenju! Kaj sledi iz tega? Vse to so kratice in ž njimi tudi danopis. Kaj mislite, da se nemškemu jeziku ne dela sila, ako pišemo: Ortsschulrath Alm-Edén, am 15. April 1897. Taka kratica je nastala vsled rabe tiskanih golic. Z mirno vestjo smeš okrajševati na tak način tudi slovenski danopis! — Zakaj bi se tudi ne smelo pisati: Zborovanje se otvori ob pol 10. dopoludne, namesto ob 1/2 10 uri, kar je jako nerodno. Saj govorimo vedno ob sedmih, treh, šestih, ne pa ob sedmi, tretji, šesti uri, zakaj bi pa pisati ne smeli tako? — Človeško življenje je namreč kratko, čas pa je denar, in dokler nam ljubi Bog našega navadnega življenja ne podaljša vsaj za tretjino, poslužujmo se takih kratic. Tako dolgo dlakoepstvo vam, dragi citatelji, tudi ni za kratek čas, zato pa končam.

Svantevidsky.

Dopisi in razne vesti.

Svetina pri Celju. Z ozirom na listek č. gošpada tovariša L. D. v „S. Post“ št. 25 z naslovom

„Warum?“ o točki „Zaveza“ in „Družba sv. Mohora“ bodi mi dovoljeno nekoliko besed.

1. Od več strani očita se nam nizko obzorje ali ozko stališče. Čemu to? V dveh povestih prejšnjih let ni „Družba sv. Mohora“ žalila slovenskega učiteljstva ne za las več ali manj, kakor v „Nevednosti in sleparstvu“, a vendar je tedaj slavnosti odbor priznal to žalitev s primerno izjavo in obljubo, a danes? — — —

2. Kako z ozkega stališča je baš preč. duhovščina obsojala tudi v najnovejšem času izborna dela naših slavni pisateljev in pesnikov, posebno tedaj, ko ji je bilo treba štiti ugled svojega stanu, temu nam je živa priča naša književna zgodovina!

3. Iz imenovane povesti „moli konjsko kopito“, naj nam kdo še tolikrat zatrjuje, da ni res. V najnovejšem času, ko štrle bajoneti od vseh strani proti šoli in učiteljstvu je čisto opravičeno mnenje in strah slovenskih učiteljev, da se ta boj prenese tudi na polje „Družbe sv. Mohora“, pri kateri sodeluje ves slovenski narod.

4. Bodite preverjeni, da pri prostemu narodu je jedno in isto, ako govoriš v političnem govoru, članku ali povesti; kajti on hlastno pobira vsako besedo proti šoli, ter jo uporablja napram učiteljstvu v prvej priliki. Ako mi tega ne verjamete, nadaljujte s takimi povestmi in knalu bode tukaj sad, trpek za šolo in učitelja.

Zatorej se nima „Zaveza“ sramovati svojega protesta o tej „malenkostni stvari“. „Principiis obsta!“ to nam bodi geslo in vedno bode prav.

Ivan Stukelj.

(C. kr. ministerstvo za uk in bogočastje) je z ukazom dne 23. oktobra meseca 1896. l. št. 14.611 ex 1895, odredilo, da imajo učiteljski študenti, ki so bili pri zrelostnem izpitu reprobirani, pri ponavljanju na istem ali na katerem drugem zavodu položiti zrelostni izpit v njegovem celem obsegu, in da se ne morejo oprostiti iz posameznih izpraševalnih predmetov.

(Majalis). Kdor se želi udeležiti pri izletu dne 6. maja meseca k Sv. Marjeti nize Ptuja skupnega obeda (kuvert 60 kr.) naj blagovoli to naznaniti do 4. maja meseca g. V. Pulko-tu, učitelju tam. Društvenikom, kateri so svojo udeležbo pri zadnjem zborovanju javili, tega naznanila ni treba.

(Izpraševalna komisija za ljudske in meščanske šole v Ljubljani.) Za člane te komisije so imenovani gg. Anton Črničec in Ivan Macher, profesorja na učiteljski, ter Anton Maier, vadnični učitelj.

(Potrjena šolska knjiga.) Naučno ministerstvo je dovolilo rabo šolske knjige „Latinske vadbe za tretji gimnazijski razred“, katero je spisal ravnatelj dr. L. Požar, na vseh gimnazijah, kjer je slovenščina učni jezik za latinščino.

(Osobna vest.) Gospod Tone Brezovnik, učitelj v Vojniku je na svojo prošnjo radi bole-

havosti upokojen. Mi želimo vrlemu tovarišu, da se mu ljubo zdravje zopet porvne, in da bi mnoga leta živil z vestnim, vstrajnim in uspešnim delovanjem si zaslužno pokojnino.

(Umrli je) 19. t. m. v Št. Vidu pri Zatičini tamošnji nadučitelj in načelnik krajnega šolskega sveta, gosp. Josip Korban v 48. letu njegove starosti. N. v m. p.!

(Radovljiška obrtna nadaljevalna šola) konča šolsko leto 1896/97. z razstavo šolskih izdelkov in učil v prostorih ljudske šole. Razstava se otvori v soboto dne 1. maja meseca t. l. ob 9. uri dopoldne ter bode odprta v soboto dne 1. in v nedeljo dne 2. maja dopoldne od 9. do 12. ure in popoldne od 2. do 5. ure. — Vse prijatelje šole najljubneje vabi k udeležbi

odbor obrtne nadaljevalne šole
v Radovljici.

(Obiskovanje šole na Kranjskem). V šolskem letu 1895/96 je bilo na Kranjskem 85.846 otrok (43.379 dečkov in 42.476 deklic) dolžnih obiskovati šolo in sicer vsakdanjo šolo 69.613 otrok, ponavljalno šolo pa 16.233 otrok. Hodilo jih je pa v javne ljudske šole 71.851; v vsakdanje šole 57.731, v ponavljalne šole 13.920 in v zasebne šole 3.193 otrok. Normalno razvitih in za šolo godnih otrok je na Kranjskem bilo še 9.416. Tedaj je bilo 11,8 odstotkov otrok brez šolskega pouka. Ker so otroci šolo zamujali, so stariši plačali minulo leto 890 gld. 90 kr. globe in 793 gld. 50 kr. so je še dolžni plačati. To niso vesele razmere!

(Strašno!) Na Dunaju so zaprli stariši 13 $\frac{1}{2}$ letnega dečka v sobo, da bi ga kaznovali. A deček skoči iz tretjega nadstropja na cestni tlak in — odbeži. Še le v jutro drugega dne našli so ga skritega. Deček se je le malo poškodoval.

Pedagogični razgled.

(Poslanec dr. Ebenhoch) predlagal je v gornjeavstrijskem deželnem zboru, da bi hranilnice imele odstopiti 10% čistega dobička dež. šolskemu fondu. Nova ta vporaba hranilničnih dobičkov iznašala bi na leto 90.000 gld., koji bi se porabili v popljšanje učiteljske plače. Po predlogu dr. Jägera bi se naj plača vseh učiteljev potem zvišala na 20%. Ta predlog se je pa, kakor smo že poročali, odklonil.

(Češko in moravsko učiteljstvo) odkrije v Kutni Gori spominsko ploščo nepozabljivemu, tudi nam Slovincem znanemu pedagogu dr. G. Lindnerju.

(Število učiteljev in učiteljic na Hrvaškem) iznaša vkupaj 2220. Učencev je 111.107 dečkov in 75.219 deklic.

(Bulgarsko učiteljstvo.) V Bulgariji poučuje 6.060 učiteljev na narodnih šolah. Iz teh je učiteljev prve vrste 67, druge 393, tretje 1579, novincev 1108, stalnih 1498 in začasnih 1415.

(Frekvencija šol v Evropi) javlja se pregledno tako-le:

Od 1000 preb. hodi v šolo:	Jedna šola pripada na:	V jedno šolo hodi:
Švica 167 učit.	315 preb.	52 učen.
Švedsko 160 "	440 "	72 "
Nemško 158 "	890 "	141 "
V. Britanija 155 "	1260 "	196 "
Norsko 150 "	320 "	118 "
Francija 146 "	480 "	70 "
Nizozemsko 143 "	1095 "	157 "
Avstr.-Ogr. 130 "	1310 "	144 "
Belgija 110 "	1020 "	121 "
Špansko 105 "	590 "	61 "
Dansko 100 "	790 "	79 "
Italija 89 "	530 "	42 "
Grško 62 "	710 "	44 "
Bulgarsko 52 "	2820 "	148 "
Portugalsko 50 "	910 "	44 "
Rumunija 44 "	1380 "	61 "
Srbija 33 "	2510 "	84 "
Rusija 21 "	2460 "	54 "

Številke govore jasno dovolj.

(Telesna vzgoja na Švicarskem.) Zastopništvo mesta Zürich izdalo je obsežno naredbo o zboljšanju fizične vzgoje mladeži. Najvažnejše točke so: 1. Učenci ljudskih šol naj ne dobivajo domačih nalog, a srednješolci le redko. 2. Igrališča in dirkališča naj se stavijo na prostem in naj bodo krita. 3. Učitelji morajo uprizoriti z učenci redne izlete, da se more mladina seznaniti z okolico. 4. Mladež srednjih šol mora vsakih 14 dnij udeleževati se daljšega izleta, ki bi naj bil spojen s te-

lovadnimi zabavami. 5. Učenci s svojim učiteljem imajo prosti vstop na drkališča in kopališča, za učence srednjih šol priredijo se brezplačni tečaji za uk v plavanju. 6. V vseh šolskih poslopih ustanovijo se brezplačna kopališča; milo in perilo dobivajo šolarji brezplačno. Kedaj hočejo se uprizoriti pri nas takove preosnove?

Kako dolgo živé ljudje v raznih stanovih.) O tem nas poučuje sledeča zanimiva sestava: 70. leto svoje starosti doživi izmed teologov 42%, izmed kmetov 40%, viših uradnikov 35%, kupcev 35%, nižih uradnikov 32%, advokatov 29%, umetnikov 28%, učitelje v 27%, zdravnikov 24%. Ko bi foliante napisal, bi tako jasno ne uvideli, kdo se bolje žrtvuje za človeštvo!

Zahvala.

Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“ mi je vsled smrti mojega nepozabnega so-proga gospoda Josipa Höhla, učitelja v pok. v Ljubnem, takoj, ko se je odboru smrt naznanila, izplačalo po pravih določeno podporo v znesku 405 gld., za kar mu izrekam s tem najprisrčnejšo zahvalo. Vsemogoči podeli ustanoviteljem tega društva kakor tudi eminentno blagotvornemu društvu samemu svoj najboljši blagoslov; kajti mnogim vdovam in sirotam se naglo potolažijo solze in zmanjša beda.

Zatorej vsem štajerskim učiteljem najtopleje priporočam, da kakor najhitreje pristopijo društvu „Selbsthilfe“.

Ljubno, dne 5. aprila meseca 1897. l.

Marija Hohl,
učit.-vdova.

Štev. 3795.

Natečaj.

Na naši štirirazredni deški ljudski šoli s pravico javnosti v Trstu se razpisuje učiteljeva služba s 600 gl. letne plače in $\frac{2}{3}$ doneskom k pokojninskemu zavarovanju. Plača se povikša, ko bi bili učni uspehi

po tem. Prednost je prosilcem, ki so že prebili skušnje usposobljenosti.

Postavno opremljene prošnje naj se do 6. maja meseca t. l. dološljejo podpisane vodstvu.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, dne 8. aprila meseca 1897.

Higijenične
c. in kr. priv. šolske klopi
in
dovoljenje za njih ponarejanje

priporoča po prav nizki ceni tudi na obroke in pošlje razgled gratis in franco

Ivan Weixl

V Kamnici pri Mariboru n. D. nadučitelj.

P. n. čitatelje naše opozarjamo na današnje prilogo terdke Jos. Lenarčič & Comp. na Vrhniki.

Tovariši in tovarišice, kupujte in naročajte „Knjižnico za mladino“ in „Popotnikov koledar“ za 1897. l.

Vsebina. I. Slovenskemu učitelstvu! — II. Jakop Lopan †. — III. Utrinki iz socijalne pedagogike. (VIII.) (Brinjos.) — IV. Daljno izobraževanje učitelja. (Konec.) (Jožef Leskovar.) — V. Idealizem in šola. (I.) (M. Iglar.) — VI. Slovstvo. — VII. Društveni vestnik. — VIII. Lístek. (Iz planinskega raja.) — IX. Dopisi in razne stvari. — X. Natečaj in inserat.